

3. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Наук. ред. укр. вид. С. Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.
4. Ковальчук І. В. Іншомовне спілкування та розвиток іншомовної комунікативної культури особистості. *Проблеми сучасної психології*. 2012. № 15. С. 275–285.
5. Козлакова, Г., Копил, Г. (2004). Сучасні аспекти європейської політики вивчення іноземних мов в університетах. *Вища освіта України*. № 2. С. 3–17.
6. Костицька С. І., Зуєнок І. І. Іншомовна підготовка майбутніх фахівців нового тисячоліття: тенденції, інновації та перспективи. *Економічний вісник*. 2013. № 1. С. 151–160.
7. Тимків Н. М. Міжнародна професійна комунікація інженерів-нафтовиків: навчально-методичний посібник; за наук. ред. акад. Н. Г. Ничкало. Київ: Видавництво ТОВ «Юрка Любченка», 2020. 256 с.
8. Criteria for accreditation engineering programs. (2014). Baltimore, ABET. URL:<http://www.abet.org/wp-content/uploads/2015/05/E001-15-16-EAC-Criteria-03-10-15.pdf>
9. Knapp K. English as an international lingua franca and the teaching of intercultural communication. *Journal of English as a Lingua Franca*. 2015. № 4 (1). Pp. 173–189.
10. Professional Communication across Languages and Cultures. Edited by Stanca Măda and Răzvan Săftoiu. Amsterdam: John Benjamins Publishing Co, 2012. 284 p.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-281-7-33>

Ткач Л. М.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри інформаційної, бібліотечної та архівної справи,
Українська академія друкарства*

**БІЛІНГВІЗМ ЯК ТЕНДЕНЦІЯ МОВНОГО РОЗВИТКУ
УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ І ВАГОМА КОМПОНЕНТА
ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ
У СФЕРІ ДОКУМЕНТНО-ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Процес політичних і культурних трансформацій в Україні, поява сучасних трендів, новітніх інформаційних технологій, вихід країни на

світовий ринок суттєво впливають на якісні зміни в суспільстві, зокрема в освітньому середовищі. Незважаючи на реалії України, в яких війна руйнує вітчизняний ринок праці, організаційна діяльність закладів вищої освіти продовжує своє спрямування на якісну підготовку фахівців, на вироблення у студентів необхідних професійних компетентностей.

Зростання можливостей доступу до європейського ринку праці спонукає і мотивує українське студентство до вивчення іноземних мов як однієї з обов'язкових характеристик фахівця XXI ст., зокрема у сфері документно-інформаційної діяльності. Володіння іноземною мовою є вкрай необхідним при майбутньому працевлаштуванні, оскільки більшість компаній спрямовують свою діяльність на міжнародне співробітництво, тому перевага віддається тим фахівцям, які мають знання з іноземної мови на високому рівні. Секретар РНБО Олексій Данилов заявив, що англійська повинна стати другою мовою в Україні як запорука незалежності держави. *Така мова повинна використовуватися з дитячого садка і школи... Її не потрібно вчити, її потрібно знати [1].* Тому можна очікувати, що найближчим часом англійська мова буде закріплена на законодавчому рівні в Україні як міжнародна мова.

Враховуючи сучасні реалії, іноземна мова стала важливою компонентою трудової діяльності молодих фахівців. Українська спільнота активно змінюється на вимоги, виклики XXI ст. Розвиток відкритого інформаційного простору створює передумови й умови для поширення двомовності чи білінгвізму як провідної тенденції мовного розвитку сучасної спільноти. Зауважимо, що новітні інформаційно-технологічні процеси також впливають на мовну ситуацію в Україні. Тому значення такого соціокультурного явища, як білінгвізм (від англ. *Bilingualism* – явище володіння двома мовами як рідними), є незаперечним, оскільки двомовність сприяє відкритості, зближенню, кращому розумінню традицій і звичаїв інших країн. У цьому контексті білінгвізм як тенденція мовного розвитку дає українській спільноті можливість усвідомити своє місце й культуру в діалозі культур і цивілізацій у процесі тісної співпраці та взаємодії. Білінгвізм як соціальний феномен продовжує розвиватися під впливом багатьох чинників: бажання досягти загальноєвропейського рівня володіння іноземними мовами, потреба в білінгвальному навчанні як засобі професійної підготовки (це дає майбутнім фахівцям можливість реалізувати свій потенціал й активно працювати на світовому ринку), суттєве збільшення обмінів міжпрофесійного характеру, розширення світового інформаційного простору, стрімке поширення новітніх інформаційно-комунікаційних технологій та ін.

Нині білінгвізм, головним чином, зумовлює конкурентоспроможність на ринку праці, забезпечуючи ефективне спілкування на різних соціальних рівнях. Не дивно, що у всіх розвинених країнах професійна компетентність тісно пов'язується з вивченням іноземних мов. Білінгвальна освіта засобами вивчення рідної та іноземної мов є важливою складовою модернізації системи освіти у країнах Європи (включно з Україною). В умовах економічної інтеграції та створення єдиного європейського ринку праці одним із завдань є забезпечення підготовки фахівців європейського рівня, здатних працювати в масштабах загальноєвропейського ринку праці і ставати активним суб'єктом сучасного суспільства. Потреба в білінгвальному навчанні як засобі професійної підготовки фахівців є вагомим чинником міжнародної співпраці країн, одним із напрямків якого є створення умов для вільного переміщення студентів з метою визнання і оцінки їх роботи в країнах Європи.

Білінгвізм можна розглядати як важливий атрибут інформаційного суспільства. Він сприяє формуванню нової інформаційної культури або ж її вдосконаленню, зокрема у фахівців документно-інформаційної діяльності. Ми часто ставимо питання про те, якими ж необхідними знаннями і навичками повинні володіти спеціалісти в цій сфері в сучасних умовах? На вимоги до професійної підготовки впливають і змінні процеси в сучасній документно-інформаційній діяльності. Як слушно зауважують дослідники, технологічна революція призвела до того, що зникли професії, які були раніше невід'ємною частиною управління документами. Практика показує, що керівні посади дедалі частіше обіймають фахівці з технічною освітою і на них важко «пробитися» випускникам, зокрема діловодам, які володіють необхідними знаннями і сучасними навичками на необхідному рівні.

Сьогодні роботодавцям потрібні т.зв. синтетичні фахівці, які володіють і технікою, і технологіями роботи з документною інформацією. Причому основними вимогами до представників цієї сфери діяльності є унікальні й затребувані нині знання та вміння, а в умовах жорсткої конкуренції – швидка перебудова навичок. На вимоги до професійної підготовки впливають і самі змінні процеси в сучасній документно-інформаційній діяльності, наприклад, у діловодстві, у референтній та офісній діяльності та ін. Зауважимо, що освітній ринок відстає від вимог бізнес-середовища, а практична підготовка сучасного випускника не завжди викликає задоволення в роботодавців та перекладає на їх плечі необхідність трудової адаптації або навіть перекваліфікації молодого фахівця. Також для замовників-роботодавців недостатньо високого рівня виконавчої дисципліни молодого

спеціаліста, ґрунтовної теоретичної бази знань, зразкового виконання професійних обов'язків. Їм потрібні комунікабельні, творчі особистості, здатні вступати в ділові контакти, проводити ділові зустрічі, володіти, насамперед, сучасними технологіями та іноземною мовою, а також мобільно реагувати на запити ринку, підвищувати свій професійний рівень. Тому очевидно, що нині роботодавці потребують спеціалістів із більш «сучасною» базою знань.

Знання іноземної мови є обов'язковою характеристикою фахівця у сфері документно-інформаційної діяльності, оскільки сучасні європейські мови, насамперед англійська, є мовами комунікації та засобами професійного спілкування. Іноземні мови є важливою складовою професійної підготовки майбутніх працівників, оскільки через посередництво іноземних мов студенти отримують додаткову інформацію зі спеціальності, знайомляться з фаховою термінологією. Та треба визнати, що фактичний рівень володіння іноземною мовою випускників закладів освіти лише частково відповідає вимогам сучасної освітньої концепції, запитам ринку праці. Тому в навчальному процесі доцільно активно застосовувати новітні технології, готувати публічні виступи з низки фахових питань із використанням відповідних засобів вербальної комунікації й форми ведення дискусій і дебатів, поповнювати лексичний запас необхідною іншомовною термінологією, укладати професійні тексти і документи іноземною мовою з низки фахових питань, писати ділові листи, перекладати англомовні тексти ділових паперів рідною мовою. Важливим у навчанні є оволодіння студентами писемною та усною професійною мовою для міжнародного співробітництва (враховуючи особливості спілкування в межах потреб відповідного фаху), уміння використовувати вузькоспеціалізовану лексику з акцентом на базових потребах ведення документообігу, ділової переписки та виробничих переговорів іноземною мовою. Отже, питання потреби в білінгвальному навчанні як засобі професійної підготовки фахівців у сфері документно-інформаційної діяльності все ще на часі.

Список використаних джерел:

1. Сененко Т. Англійська мова повинна стати другою обов'язковою в Україні – Секретар РНБО. URL: <https://bigkyiv.com.ua/anglijska-mova-povynna-staty-drugoyu-obovyazkovoyu-v-ukrayini-sekretar-rnbo/>